

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Sektor produkcji dronów – studium przypadku służące ocenie wyników, jakie w strategicznym sektorze przynoszą różne działania polityczne mające na celu wzmocnienie europejskiej autonomii strategicznej

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2024/4658)

Sprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Współsprawozdawca: **Patrice François CHAZERAND**

Doradcy	Dimitris BIMPAS (z ramienia sprawozdawcy Grupy III) Bastien MANCINI (z ramienia współsprawozdawcy Kat. 1)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.1.2023
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle
Data przyjęcia przez sekcję	15.5.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	30.5.2024
Sesja plenarna nr	588
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	197/0/4

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Bezprecedensowa skala wykorzystywania dronów w konfliktach uwypukla pilną potrzebę dalszego rozwoju jednolitej polityki przemysłowej w Europie, obejmującej wspólne innowacje, partnerstwo i odpowiednie regulacje w kluczowych sektorach przemysłu, a także potrzebę celowej integracji i wspólnych wysiłków rządów i przemysłu, co ma zapewnić UE wiodącą pozycję UE na świecie.

1.2. Połączenie europejskiej strategii dotyczącej dronów z Europejską strategią przemysłową w dziedzinie obronności oraz integracja europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) w celu wspierania krajowej produkcji dronów o wysokiej jakości/dużej zdolności ma zasadnicze znaczenie dla krytycznej niezależności Europy.

1.3. Ostatnie wydarzenia na polach walki (Ukraina, szeroko rozumiany Bliski Wschód) pokazują, że drony mogą odegrać kluczową rolę ze względu na optymalną i zorganizowaną integrację ich komponentów, oprogramowania i sieci wsparcia.

1.4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) nadal opowiada się za lepszą współpracą i innowacjami oraz za wykorzystywaniem przepisów, takich jak akt w sprawie sztucznej inteligencji i akt w sprawie czipów, w celu zwiększenia strategicznej autonomii oraz wzmocnienia bezpieczeństwa narodowego i wzrostu gospodarczego.

1.5. EKES podkreśla, że potrzeba spójności między wojskowymi i cywilnymi badaniami i rozwojem będzie rosła, gdyż drony będą w większym stopniu wykorzystywać automatyzację, uczenie się maszyn i sztuczną inteligencję (AI). Jak pokazuje sprawozdanie grupy liderów ds. dronów, trzeba wzmocnić powiązania technologiczne i administracyjne między różnymi sektorami bez uszczerbku dla budżetu przeznaczanego na badania i rozwój zarówno w dziedzinie technologii cywilnych, jak i wojskowych. EKES popiera ścieżkę harmonizacji, która ma prowadzić do usprawnienia rozwoju produktów podwójnego zastosowania oraz zwiększyć skuteczność i kompatybilność.

1.6. Strategiczny plan działania w zakresie technologii dronów dla Europy ma zasadnicze znaczenie dla krytycznych technologii dronów i systemów dronów podwójnego zastosowania, które mogą zapewnić uporządkowane podejście do rozwoju technologii dronów.

1.7. Należy dokładnie rozważyć wsparcie finansowe potencjalnych inwestycji w produkcję dronów oraz integrację łańcuchów dostaw i wartości. EKES zauważa w szczególności, że europejski rynek dronów obejmuje MŚP, które pragną stabilnych warunków, które wynikają ze stałego przepływu zamówień publicznych i specjalnych systemów finansowania dostosowanych do wspierania badań i rozwoju. Większa elastyczność polityki konkurencji powinna pomóc poszerzyć dostęp do programów pomocy państwa.

1.8. Aby przyspieszyć wdrażanie strategii dotyczącej dronów 2.0, proponuje się szereg działań:

- Choć wdrażanie rozporządzenia w sprawie U-space jest trudne, ten akt stanowi podstawę dla operatorów systemów bezzałogowych statków powietrznych. Bardzo potrzebne jest wspólne zrozumienie tych nowych przepisów.
- UE powinna aktywniej angażować się na szczeblu globalnym, zwłaszcza w odniesieniu do procedur certyfikacji.
- Zasadnicze znaczenie ma społeczna akceptacja dla innowacyjnych operacji mobilności powietrznej: wsparcie UE może wzmocnić cały ekosystem lotnictwa i przyczynić się do jego wzrostu i zrównoważoności.

1.9. Konkretna strategia powinna ponadto uwzględniać najnowsze osiągnięcia i potrzeby w dziedzinie ochrony ludności, świadczenia opieki zdrowotnej, wpływu zmiany klimatu oraz konkurencyjności w sektorach rolnym, transportowym i logistycznym.

1.10. EKES popiera wszelkie inicjatywy zainteresowanych podmiotów publicznych i prywatnych na szczeblu centralnym i regionalnym, które koncentrują się na rozwoju szkoleń i edukacji w zakresie korzystania z dronów oraz na tworzeniu kultury odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z dronów i ich usług, co zwiększy zaufanie i świadomość społeczną.

1.11. UE powinna być również gotowa do opracowania skonsolidowanej strategii na rzecz wspólnej tarczy antydronowej, która pozwoli stawiać czoła licznym zagrożeniom związanym z zagrożeniami hybrydowymi, działaniami terrorystycznymi, agresją ze strony innych państw, a nawet nadużyciami popełnianymi w kontekście cywilnym.

2. Kontekst opinii, w tym odnośny wniosek ustawodawczy

2.1. Rozważane w niniejszej opinii drony, które są w stanie poruszać się na lądzie i w wodzie oraz pod ich powierzchnią, mogą być postrzegane jako działające w każdych warunkach meteorologicznych, wielofunkcyjne, stosunkowo tanie bezzałogowe maszyny powietrzne zdolne do monitorowania, utrzymywania i skutecznej obsługi wszelkiego rodzaju sieci, umożliwiania rolnictwa precyzyjnego, zapewniania szybkich i powszechnych dostaw do domu, prowadzenia operacji ratowniczych w nieprzyjaznym środowisku itp. Wykorzystują one różne najnowocześniejsze technologie: łączność bezprzewodową o niskim opóźnieniu, lekkie materiały kompozytowe, wysokowydajne silniki elektryczne, urządzenia sterujące zasilane sztuczną inteligencją itp.

2.2. W europejskiej strategii dotyczącej dronów 2.0 z 2022 r. za priorytet uznano rozwój bezpiecznego i wydajnego ekosystemu dronów. We wspólnym komunikacie Komisji Europejskiej⁽¹⁾ z czerwca 2023 r. w sprawie europejskiej strategii bezpieczeństwa gospodarczego zaproponowano wspólne ramy bezpieczeństwa gospodarczego, koncentrujące się na rozwijaniu zdolności przemysłowych UE, poprawie jej konkurencyjności oraz zwiększeniu niezależności gospodarczej w krytycznych i strategicznych obszarach.

Od 2019 r. drony są eksploatowane w całej UE zgodnie z rozporządzeniami 2019/947 i 2019/945. Ponieważ priorytetem jest bezpieczeństwo, w 2020 r. przyjęto trzy rozporządzenia wykonawcze w sprawie U-space, aby zająć się systemem zarządzania ruchem lotniczym dla dronów.

(1) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_23_3358.

2.3. EKES zauważa, że drony są wykorzystywane w obronie od 30 lat. Europejskie wojskowe zdolności w zakresie dronów są niewystarczające, a w Ukrainie i na szeroko rozumianym Bliskim Wschodzie tanie, utowarowione bezzałogowe statki powietrzne z powodzeniem transportują drogie pociski wyposażone w najnowocześniejsze technologie. W Europejskiej strategii przemysłowej w dziedzinie obronności, przyjętej w marcu 2024 r., podkreślono, że rozwój zdolności do szybkiego zwiększenia i osiągnięcia masowej produkcji dronów można uznać za kluczowy element gotowości obronnej UE w obliczu konfliktów o dużej intensywności. Pomimo godnej pochwały determinacji Komisji, by czerpać korzyści z synergii między przemysłem cywilnym, obronnym i kosmicznym, trudno jest ingerować w dziedzinę, która jest często postrzegana jako prerogatywa narodowa. Tymczasem stanowi to najważniejszy czynnik sukcesu dla konkurencyjności europejskiego ekosystemu dronów oraz dla zdolności obronnych Unii. Wzrost liczby bardzo gwałtownych konfliktów nie pozostawia UE wyboru – Komisja musi zwrócić się do państw członkowskich i ich sił zbrojnych, by z zachowaniem zasad właściwego wykorzystywania publicznych pieniędzy zamawiały opłacalne i wysokiej jakości wyposażenie obronne i zdolności obronne dostosowane do naszego nowego środowiska strategicznego od europejskich dostawców. Jest to warunek sine qua non wspierania sprawnego europejskiego przemysłu obronnego.

2.4. Ze względu na nieodłączną opłacalność dronów EKES zdecydowanie zaleca, by sektor dronów został uznany za projekt pilotażowy dla dostosowanego do potrzeb wsparcia publicznego. Obecnie w ramach dynamicznego ekosystemu małych, ale wysoce innowacyjnych i zaawansowanych podmiotów rozproszonych w całej Europie kluczowe komponenty zamawia się głównie z zagranicy ze względu na brak odpowiedniej wielkości rynku. Ponadto produkcja dronów przechodzi dwie przełomowe zmiany: pojazdy bezzałogowe zastępują ludzi na pokładzie, ponieważ sztuczna inteligencja zwiększa ich wydajność, a szeroko zakrojone utowarowienie broni powoduje spadek cen skutecznych systemów uzbrojenia. UE musi pomóc przemysłowi europejskiemu wykorzystać tę potężną podwójną falę, aby zwiększyć swoją konkurencyjność na świecie: zależy od tego przyszłość Europy, zarówno cywilna, jak i militarna. Drony będą dobrym sprawdzianem dla wspólnych zamówień UE, które do tej pory kulały. Płynna koordynacja transgraniczna pomoże w pełnej integracji rynku dronów z jednolitym rynkiem. Jeśli cel ten okaże się zbyt ambitny, EKES zaleca, by Komisja wspierała koalicje chętnych zgodnie z ideą stałej współpracy strukturalnej. Może to doprowadzić do powstania „Airbusa” wśród dronów. Wyzwania, przed którymi staliśmy w latach 70. XX wieku, były równie gigantyczne, a osiągnięte wyniki naprawdę inspirujące. Należy odrzucić kandydatów lekceważących ekologiczną efektywność, neutralność klimatyczną, poszanowanie prawa pracy i wartości demokratycznych.

3. Uwagi ogólne

3.1. Poważne napięcia geopolityczne na peryferiach Europy uwypukliły rosnącą niepewność i konieczność pilnego przeglądu krytycznych zależności gospodarczych i politycznych oraz priorytetów politycznych na szczęblu UE.

3.2. Niedawne opinie EKES-u⁽²⁾ koncentrowały się na dopasowaniu potrzeby opracowania inicjatyw w zakresie dążenia do strategicznej autonomii z zabezpieczeniem infrastruktury krytycznej przy jednoczesnej poprawie konkurencyjności w sektorze przemysłowym, zwłaszcza w dziedzinie technologii cyfrowych i kosmicznych. Inne opinie⁽³⁾, w których podkreślono znaczenie podwójnej synergii między sektorem cywilnym, wojskowym i cyfrowym, dotyczyły sposobów osiągnięcia celów autonomii strategicznej, zrównoważonego rozwoju, suwerenności i krytycznej niezależności. Jak stwierdził w niedawnej publikacji uczony Paul Timmers⁽⁴⁾, „strategiczna autonomia polega na możliwościach, zdolnościach i kontroli w zakresie podejmowania decyzji i działań w odniesieniu do podstawowych aspektów naszej gospodarki, społeczeństwa i demokracji. Wyzwaniem jest dostosowanie kształtowania polityki do realiów geopolityki i technologii”.

3.3. EKES uważa, że drony to z natury rzeczy produkty podwójnego zastosowania. Komisja Europejska przyznaje, że powinny one „przyczynić się nie tylko do osiągania celów określonych w kompleksowej strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, ale także do realizacji celów »Planu działania na rzecz synergii między przemysłem cywilnym, obronnym i kosmicznym«, przyjętego w lutym 2020 r., który obejmuje projekt przewodni »Unijne technologie dronów«”. EKES popiera determinację Komisji, by zapewnić, że „synergie w obszarze obrony cywilnej będą systematycznie identyfikowane i wykorzystywane. Poprawi to konkurencyjność przemysłu europejskiego i wzmocni strategiczną autonomię Europy, umożliwiając państwom członkowskim poleganie na konkurencyjnej technologii dronów pochodzącej z UE”.

⁽²⁾ Dz.U. L, C/2024/2489 z 23.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/2489/oj>.

⁽³⁾ Dz.U. C 374 z 16.9.2021, s. 66.

⁽⁴⁾ https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-45304-5_36.

3.4. Przy projektowaniu dronów należy również wziąć pod uwagę ataki i zagrożenia hybrydowe oraz aspekty wojny niekonwencjonalnej, aby móc zniechęcać do niektórych niesprovokowanych działań, takich jak ataki terrorystyczne, broń biologiczna oraz przemoc indywidualna lub grupowa, lub je odpięrać.

3.5. EKES popiera również podejście Komisji Europejskiej do dostosowania ram regulacyjnych dotyczących stosowania dronów do zasady „bezpieczeństwo przede wszystkim”. Kampanie uświadamiające muszą więc skupiać się na władzach lokalnych i regionalnych oraz społeczeństwach, aby informować je o korzyściach płynących ze stosowania dronów i zwiększyć zaufanie społeczne do technologii cyfrowych.

3.6. Nakreślono podstawowe granice, jeśli chodzi o zarządzanie wykorzystaniem dronów i koncepcję korzystania z dronów w sferze publicznej: ograniczone, ukierunkowane na bezpieczeństwo regulacje w transporcie cywilnym i użytkowaniu rekreacyjnym; złożone zasady i technologie zamknięte w zastosowaniach wojskowych. Europa, która nie była przygotowana na wojnę w Ukrainie, musi pilnie zwiększyć korzyści skali i podwójną synergię, aby wzmocnić swoją obronę, zaczynając od lepszej koordynacji w ramach Komisji Europejskiej.

3.7. Ponieważ skala ma znaczenie dla konkurencyjnej lokalnej produkcji każdego elementu dronów, EKES wzywa do podjęcia natychmiastowych działań i przyjęcia strategii politycznych w zakresie produkcji dronów oraz zabezpieczenia wystarczającej liczby partycji RAW, półprzewodników, chipsetów i silników do montażu dronów; te krajowe części zastąpią przywozy i zmniejszą krytyczne zależności od surowców. Choć w ujęciu ogólnym UE powinna wspierać wysiłki państw członkowskich na rzecz przeznaczenia większości ich budżetów na zakup sprzętu i systemów od dostawców europejskich, dobry stan europejskiego przemysłu dronów zależy bezpośrednio od tego, jak silne i autonomiczne będą technologie prorozwojowe (od silników elektrycznych po materiały kompozytowe lub sztuczną inteligencję).

3.8. Zwiększanie zdolności wojskowych: jeżeli „europejskie zdolności w zakresie dronów wojskowych są mniej zaawansowane niż w innych regionach świata, przy czym powszechnie uznaje się potencjalny wkład dronów wojskowych w przyszłą strategiczną autonomię Europy”, projektowanie, produkcja i wykorzystanie technologii dronów w sektorze wojskowym powinny być bardziej zaawansowane i starannie monitorowane.

3.9. Fragmentacja naszego wewnętrznego rynku wymusza produkcję większości elektroniki wbudowanej w drony poza Europą. Przedsiębiorstwa europejskie kupują obecnie komponenty od sprzedawców i nie są świadome pochodzenia tej elektroniki. W związku z tym EKES docenia zdecydowanie sformułowanie użyte przez Komisję w komunikacie z 24 stycznia 2024 r. pt. „Zwiększanie bezpieczeństwa gospodarczego w Europie: prezentacja pięciu nowych inicjatyw” ostrzegające przed różnymi działaniami, „które mogłyby mieć na celu ingerowanie w uzasadnione suwerenne wybory UE i jej państw członkowskich lub wykorzystanie w inny sposób zależności gospodarczych w stosunkach z UE”.

3.10. EKES popiera nacisk Komisji na normy i interoperacyjność, a zatem także działania przewodnie nr 15 (wielostronny proces w celu „dostosowania wymogów certyfikacyjnych dla zastosowań cywilnych i wojskowych do wymogów określonych przez EASA, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki wojskowej i istniejących norm certyfikacji wojskowej”) oraz nr 16 („nowe scenariusze standardowe na potrzeby operacji cywilnych, które mogłyby ułatwić wykonywanie odpowiednich wojskowych przypadków użycia”).

3.11. EKES zgadza się z Komisją, że „opracowanie najnowocześniejszych dronów spełniających bardziej rygorystyczne wymogi w zakresie cyberbezpieczeństwa, zwłaszcza w przypadku operacji w kategorii »otwartej« i »szczególnej«, mogłoby zapewnić przemysłowi UE przewagę konkurencyjną”.

3.12. Efektywność ekonomiczna i ekologiczna wymagają stopniowego zastępowania czynnika ludzkiego i kosztownej aeronautyki (śmigłowców lub statków powietrznych) w reagowaniu na pilne kryzysy. W ujęciu ogólnym drony mają zasadnicze znaczenie dla szybkiej i zdrowej transformacji ekologicznej, począwszy od regularnego monitorowania infrastruktury krytycznej po dostarczanie leków lub doręczanie paczek, po egzekwowanie prawa i porządek publiczny.

3.13. Promowanie skoordynowanych badań i rozwoju w dziedzinie technologii cyfrowych oraz przemysłu kosmicznego i sektora dronów przyczyni się do rozwoju nowych narzędzi, które prawdopodobnie wielokrotnie się wykładniczo (zgodnie z „Drone Industry Insights” oczekuje się, że ⁽⁵⁾ do 2030 r. rynek dronów przekroczy 50 mld EUR) i wzmocnią suwerenność technologiczną Europy, pod warunkiem że ściśle wdrożone przepisy będą powstrzymywać wycieki technologii do podmiotów spoza UE.

(⁵) Global Drone Market Report 2023-2030, <https://droneii.com/product/drone-market-report>.

3.14. Ponieważ UE uważa, że lokalna produkcja dronów jest kwestią suwerenności lub strategicznej autonomii, EKES zaleca, by oprócz wspólnych zamówień, o których mowa w punkcie 3.5, zapewnić producentom unijnym dotacje, w tym na produkty o stosunkowo niskim poziomie technologii takie jak silniki elektryczne oraz rozwój transgraniczny. Zwiększenie skali jest rzeczywiście jedynym sposobem konkurencyjności lokalnych producentów z państwami trzecimi, a zatem jedynym rozwiązaniem umożliwiającym armiom europejskim udzielanie zamówień na szczeblu lokalnym w całym łańcuchu wartości związanym z dronami.

3.15. Linia produktowa producentów dronów obejmuje różne przedmioty, od lekkich zabawek po latające bombowce o masie 10 ton. Stanowi to wyzwanie dla klasyfikacji, ale EKES zgadza się z przyjętym przez Komisję podejściem ukierunkowanym na działania.

3.16. EKES w pełni popiera działanie przewodnie nr 9, zgodnie z którym Komisja „zamierza nadal zapewniać finansowanie badań naukowych i innowacji w zakresie dronów i ich włączenia w przestrzeń powietrzną w ramach programu »Horyzont Europa« i Europejskiego Funduszu Obronnego”. Jeśli chodzi o bardziej szczegółowe ujęcie, warto poprzeć również działania przewodnie nr 10 i 11 dotyczące ewentualnej zmiany istniejących ram finansowania początkowego/finansowania bieżącego.

3.17. Uruchomienie różnych systemów finansowania ma zasadnicze znaczenie dla wykorzystania pokrywających się zastosowań zaawansowanych technologicznie i zakupów surowców krytycznych w celu umożliwienia produkcji innowacyjnych towarów oraz zastąpienia tradycyjnych rodzajów misji i transportu lotniczego (misje załogowe, śmigłowce) dronami i misjami bezzałogowymi. W związku z tym należy udostępnić pakiet wariantów i mechanizmów za pośrednictwem znormalizowanych rodzajów finansowania, Next Generation EU oraz krajowych funduszy na rzecz odbudowy i zwiększania odporności albo za pośrednictwem dostosowanych do indywidualnych potrzeb instrumentów finansowych lub projektów unijnych Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

3.18. EKES przyznaje, że rozwój produkcji dronów i szerokie wykorzystanie dronów muszą wiązać się z modernizacją programów szkoleń i kształcenia. Kursy dotyczące konkretnych treści (podobne do kursów dotyczących prowadzenia samochodów osobowych lub żeglugi wodnej) mogą okazać się niezbędne do zmniejszenia luk w wiedzy wśród ludności lokalnej, także specjalistów (urzędnicy pocztowi, użytkownicy transportu itp.), pracowników, obywateli, urzędników państwowych, a nawet sił zbrojnych.

3.19. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozwój kultury odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z dronów i ich usług oraz na budowanie zaufania publicznego, jak określono w działaniu przewodnim nr 4, co umożliwi optymalne wykorzystanie dronów w zależności od danego środowiska. Lokalne lub niezależne organy powinny uzyskać pozwolenie na dostosowanie ram dotyczących zastosowań na obszarach chronionych, w lasach i nad jeziorami oraz w odniesieniu do celów wrażliwych itp. Należy zbadać najlepsze praktyki w zakresie podobnych środków, takich jak deskorolki, rowery, hulajnogi elektryczne, aby ograniczyć ryzyko niewłaściwego wykorzystania.

Sektory transportu i logistyki

3.20. Pracownicy i małe przedsiębiorstwa potrzebują wsparcia, by móc stawić czoła negatywnym skutkom przejścia na zautomatyzowany transport, zautomatyzowane dostawy itp. W sposób krytyczny nakładają się tu zakresy działania, a branża dronów jest w stanie pozwolić sobie na modelowanie na skalę przemysłu lotniczego i kosmicznego oraz na wykorzystywanie rzeczywistych stanowisk testowych dla nowych prototypów i technologii, co eliminuje ryzyko ludzkie i obniża koszty eksperymentów.

Ochrona zdrowia

3.21. Należy opracować odpowiednią politykę inwestycyjną, aby przyciągnąć finansowanie i konstruktorów dronów w dziedzinie opracowywania narzędzi ułatwiających telediagnozy oraz transport materiałów medycznych, leków i testów medycznych do obszarów wiejskich, zamorskich i oddalonych.

Ochrona środowiska/ochrona ludności

3.22. Zasadnicze znaczenie ma zaangażowanie DG ECHO w tworzenie dostosowanych do potrzeb dronów w celu zapobiegania klęskom żywiołowym, ich monitorowania i oceny. Będzie to wymagało wspólnych narzędzi i zharmonizowanych procesów dla państw członkowskich w dziedzinie ochrony środowiska i przyrody (np. woda, hałas, odpady i zanieczyszczenia powietrza) oraz ochrony zwierząt i ludności.

3.23. Rozwój rynku dronów musi być zgodny z Zielonym Ładem i priorytetami gospodarki o obiegu zamkniętym określonymi w europejskich przepisach i strategiach politycznych.

Odpowiedzialność społeczna/RODO

3.24. EKES zauważa, że zaufanie obywateli do technologii cyfrowych zawsze zwiększa się dzięki jasnym zasadom i wytycznym dotyczącym ochrony praw człowieka i prywatności. W związku z tym kodeks postępowania dotyczący bezzałogowych statków powietrznych oraz filmy szkoleniowe EASA ⁽⁶⁾ stanowią dobry początek i warto te działania rozszerzyć i dalej wykorzystywać za pośrednictwem partnerów w ramach dialogu społecznego i społeczeństwa obywatelskiego.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Europejska strategia na rzecz polityki dotyczącej dronów nie powinna postrzegać sektora dronów jako wyłącznej prerogatywy ekspertów w dziedzinie zaawansowanych technologii lub ekspertów wojskowych. Drony niepostrzeżenie pojawiają się już w wielu dziedzinach cywilnych, takich jak usługi pocztowe, roboty publiczne, dostawy, sztuka i kino. Rzucają nowe światło na to, jak postrzegamy przyrodę, rozwój obszarów miejskich i wiejskich, nasze dziedzictwo historyczne i kulturowe.

4.2. EKES może zatem jedynie poprzeć oczekiwania Komisji ⁽⁷⁾, że „ekosystem dronów przyczyni się do tworzenia miejsc pracy, propagowania i ochrony europejskiego know-how w zakresie technologii, a także zapewni możliwości wzrostu całej gospodarki UE poprzez wspieranie przedsiębiorstw europejskich, w tym nowych MŚP, tak aby mogły rozwijać się i prosperować w roli światowych liderów”.

4.3. Sektor rolny powinien odnieść większe korzyści z wprowadzenia technologii dronów do monitorowania i oceny warunków pogodowych, zdolności w zakresie zbiorów, szacowania szkód i zużycia wody, a także do oceny wydajności.

4.4. Warto zachęcać wysoko wykwalifikowanych pracowników i naukowców, zwłaszcza kobiety, do udziału we wspólnych projektach badawczo-rozwojowych w zakresie produkcji dronów oraz szkolić ich we wprowadzaniu dronów do obrotu w sposób odpowiedzialny społecznie. Dotacje UE powinny wspierać instytuty badawczo-rozwojowe na uniwersytetach technicznych skupiające się na badaniach i rozwoju dronów, a także unijne przedsiębiorstwa koncentrujące się na rozwoju powiązanych technologii – niezależnie od tego, czy prowadzą współpracę akademicką z instytutami badawczo-rozwojowymi lub uniwersytetami spoza UE.

4.5. EKES zgadza się także, że „usługi z użyciem dronów należy propagować w oparciu o zasady inkluzywności, przystępnego dostępu i zrównoważonego rozwoju, a nie ograniczać do świadczenia ich »nielicznej grupie najzamożniejszych ludzi«”. Ten szlachetny cel nie zostanie jednak osiągnięty bez odpowiedniego wsparcia dla producentów.

4.6. Jeśli chodzi o koordynację instytucjonalną i ochronę wartości demokratycznych, EKES podkreśla, że ramy regulacyjne dotyczące korzystania z dronów są niezbędne, aby nie narażać na szwank demokratycznych praw człowieka. Należy zakazać rządowi i prywatnym właścicielom nadużywania dronów w celu ograniczania praw demokratycznych. W związku z tym należy uregulować udział organów sądowych i niezależnych w podejmowaniu decyzji dotyczących wykorzystywania dronów ze względów interesu publicznego.

Bruksela, dnia 30 maja 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE

⁽⁶⁾ <https://www.easa.europa.eu/pl/light/topics/flying-drone-how-be-safe-drone-pilot>.

⁽⁷⁾ https://transport.ec.europa.eu/system/files/2022-05/Drone_Leaders_Group_Report_2022-04-26.pdf.